

A KOMMUNIZMUS ÁLDOZATAINAK EMLÉKÉRE

A kommunizmus áldozatainak napját február 25-én tartjuk , és nem ünnepeljük !

Ennek történeti előzménye, hogy az 1945 évi választáson hat párt küzdött a szavazatokért. A Független Kisgazda párt fölényesen győzött (58 %). Nem alakíthatott önállóan kormányt . Vorosilov követelte a „ nagykoalíciós kormány „ alakítását benne a Belügyminisztérium további, a kommunisták által történő irányítását. Megindult a pártok közötti hatalmi harc. „ Szalámi taktika „ Köztársaság ellenes összeesküvés vádjával, nyomozást indítottak Kovács Béla a Kisgazdapárt főtitkára ellen. A nemzetgyűlés nem függesztette fel a főtitkár mentelmi jogát. Ezt követően a szovjet elhárító szervek 1947. február 25-én letartóztatták Kovács Bélát és egyszerűen a Szovjetunióba hurcolták. A Kisgazdapárt meggyengülésével a tényleges hatalom a Kommunista Párt kezébe került. (Párt egyesítés 1948 január 1.)

Ezt az alkalmat kihasználva emlékeznünk meg az 1950-53 –as években a Hortobágyra deportált közel 10 ezer fő sorsáról. Hitelesnek érzem magam, mert családommal együtt Kunmadarásról Hortobágy –Borsósra deportáltak 1953. január 6-án.

Készültem , agrármérnök vagyok. Nem történész, és nem politikus .

Az elmúlt évben az a megtiszteltetés ért, hogy több helyen – köztük öt középiskola végzős hallgatói részére - tarthattam Hortobágyról, dokumentumfilm vetítésével egybekötött un. élő történelem órát. Megelégedéssel tölt el, hogy a középiskolás fiatalság fegyelmezetten , és érdeklődve hallgatta végig a 85-90 perces programot. Ezért úgy gondolom, érdeklődésre tarthat számot egy rövid ismertető történelmünk ezen szegycmenteljes és agyonhallgatott eseményéről az 1950-53-as évek hortobágyi deportálásáról.

Az előadás során igyekeztünk választ kapni az alábbi kérdésekre :

VÁZLAT !

1. A deportálások történelmi előzményei (előtörténet).
2. Száraz tények a deportálásról és nem kitelepítés !
3. Amnesztia ? A táborok szélnek eresztése .
4. A deportáltak élete a rendszerváltásig .
5. A deportáltak élete a rendszerváltás után .
6. Az Egyesületünk rövid tevékenysége .

A második világháború befejezése előtt a „ három nagy „ Jaltában (1945.február 4-11.)történő megállapodása értelmében Magyarország a szovjet érdekszférába került. Ebből következik, hogy amikor a Vörös Hadsereg elfoglalta hazánkat, velük együtt érkeztek a kommunizmus szállást csinálói, a „ moszkoviták „ :

- Rákosi Mátyás alias Rosenfeld Mátyás
- Révai József alias Léderer József
- Farkas Mihály alias Lówi Herman Wolf

- Gerő Ernő alias Singer Ernő (a hídverő)
- Lukács György alias Löwinger György
- Rajk László alias Reich László

A teljesség igénye nélkül közölt névsorhoz hozzátartozik a börtön és lágerszakértő Garasin Rudolf (NKVD őrnagy) és Münnich Ferenc (NKVD ezredes).

Hozzájuk csatlakoztak a hazai kommunisták valamint a Rákosi által patronált „ kisnyilasok „ A közel tízéves munkálkodásuk végső eredménye :

- Málenkij robot 750 ezer elhurcolt (300 ezer fő meghalt)
- Hortobágyi deportálás 10 000 ember (1950 jún 22 – 1953 okt 31)
- Budapesti kitelepítések. 1951. 12-15 000 fő (5100 család)
- 131, rabgazdaság, Pl. Karcag- Tilalmas.
- Szabadságharc és forradalom (1956. okt 23 -1956. nov 4.)

Történet az 1950-es évekből :

- ***... Történet :*** *Statáriális ügyész járta a megyéket. Hozták eléje a halálra ítéendő kulákat. Beült a bíróságon egy kis szobába és literes üvegből itta a konyakot. Falfehér volt és remegett. De amikor elérkezett a vádbeszéd ideje. megrázta magát és elüvöltötte a vádjait. A hóhérral együtt érkezett. A vádindítvány nyomán (az udvaron található csőből esetleg puska cső is készíthető.) a bíró meghozta a halálos ítéletet. kettőkor már fel is akasztották..... Izmos egészséges parasztember volt, lángolt az arca a tehetetlen dühtől. De nem szólt egy szót sem.....*
- *Mindenkinek megvannak a hasonló történetei. (Dr. Dahm László, 68 éves ügyvéd. bírósági titkár.)*

Tevékenységük minősítésére fogadjuk el Dr. Kövér László házelnöknek Hortobágyon a Kényszermunkatáborok feloszlásának 60. évfordulóján (2013. június 23 .) tartott „Emlékbeszédében ” elmondottakat, :

Idézet A második világháború után „ A magukat magyarnak valló kommunisták által, a magyarságnak okozott sebek a legfájdalmasabb sebek közé tartoznak.” Hivatkozott Szoltsenyicinre, hogy a kommunistánál kártékonyabb és veszélyesebb embertípust még nem produkált a történelem. Hozzátette : mi magyarok saját bőrünkön tanulhattuk meg, hogy a magyarságnak még a kommunistákból is a legalja jutott, akik nemzetárulásban, hazaárulásban és nemzetársaik megnyomorításában mindig élen jártak Kun Bélától Rákosi Mátyáson át Kádár Jánosig.

A hortobágyi deportálással kapcsolatban három évfordulóra emlékezzünk :

- 65. év : a deportálások kezdete 1950. június 23.
- 25 .év : a kereszt elhelyezése Hídnál. (1990)(Magyarország festői védjegye)
- 15. év : Egyesületünk megalakulása (2000.)

- **65. év. (1950. június 23.)**

Száraz tények : (összefoglalva !) A politikusok és jogászok még ma is vitatkoznak a „ ... hogyan nevezzetek.....” témán, sajnos az elnevezés a tényeken nem változtat. Előadásaim során én az alábbiakat fogadtam el :

- **Deportálás és nem kitelepítés**
- **Internáló tábor és nem kényszermunkatábor**

Az Államvédelmi hatóság Magyarországon, Hortobágy környékén Szovjet GULÁG mintára, kényszermunkatáborokat hozott létre, ahová bírói végzés nélkül – teljes vagyon elkobzás mellett- közel 500 településről 2500 családot közel 10.000 embert hurcolt : „ önként vállalt

kényszerlakhelyre „ (Sztálin után- Rákosi ötlete a kulák falú, Péter Gábor ötlete Hortobágy és környéke , és Kádár János mint belügyminiszter azt precízen végrehajtotta)

1950 június 23án Soprontól Szegedig hét járásból egy éjszaka 3500 ember hurcoltak Hortobágyra.) (Baranya megyéből – Komlós János ávh. főhadnagy irányításával 105 településről 918 főt hurcoltak el.!

Soroljuk fel a 12 tábort : Árkus, Borsós, Borzas, Ebes, Elep, Erzsébet major, Füred kócs, Kónya, Kormópuszta, Tedej,László tanya, Lenin tanya. (látjuk, hogy környékünkön négy tábor volt : Erzsébet major (Tiszaszentimre) László háza (Tiszaszentimre) Kormópuszta (Tiszaqyenda) Borzas-Mihályhalma Nádudvar)

Az elhurcolástól az amnesztiáig eltelt időszak megpróbáltatásait már sokan leírták. a valóság a leírtaknál borzasztóbb volt !

Itt most csak emlékezzünk az egyes stációkra :

..... **ébresztés****csomagolás**.....**utazás****megérkezés** (elszállásolás) .. **munkavégzés** .. (magukkal fogjuk megszírozni a földet) ... **fenyítés.** (maguk itt fognak megdögleni, magukkal nem kell elszámolni) .. **EGÉSZSÉGÜGY....születés..** (a nyilvántartásban – ha volt ilyen – növedék -) **elhalálozás..** (a nyilvántartásba – ha volt ilyen - fogyaték)

...kultúra.....emberikapcsolatok...békekölcsönjegyzés...OTP.lakásépítésikölcsön...szabadulás vagy amnesztia.....ÉS AZUTÁN ?

Ezen stációkat jól bemutatja az „ Út a semmibe „ c. dokumentum film, ahol egykori sorstársak mondják el történetüket. A stációk felsorolása jól szemlélteti, hogy az elhurcoltak még rabszolgának sem tekinthetők, mert a rabszolgának mint dolognak legalább értékük volt, a társadalom szerves részét alkották. A hortobágyi táborok lakóit nem tekintették értéknek. A táborok önellátók voltak, amelynek anyagi alapját az Állami gazdaság által biztosított munkalehetőség képezte. Ez bizony –mezőgazdasági üzemről lévén szó – igen csak rapszódikus volt. Sokat éheztünk ! Szomorú, hogy deportálást magyarok hajtották végre magyarokon!. Magyar ávosok végezték az elhurcolást ; majd magyar rendőrök magyar kutyákkal őriztek.. Magyarok voltak a politikusok és a vezetők. Magyarok az „ élcsapat „ tagjai.

A hortobágyi deportálásnál maradvá : a döntést a járási ÁVO osztályán hozták, de a személy szerinti kiválasztás a helyi vezetők feladata volt. (tanácselnök, tanács titkár, párttitkár és ivó cimborák). Ez igen sok személyes bosszút is lehetővé tett.

ÉS AZUTÁN : az amnesztia után : _____ „ KISÉRŐJEGY „

Az amnesztia nem volt más mint - gyakorlatilag -a táborok szélnek eresztése 1953.október 31-ig. A rendőrség un. Kísérőjegyet állított ki minden szabaduló részére :

Bm. határozat : „ A hortobágyi táborokban lévő személyek új lakhelyeiken nemcsak a további magatartásukkal és tevékenységükkel, hanem pusztán megjelenésükkel is zavart kelthetnek. Ezért a legnagyobb figyelemmel kell ezeket a személyeket figyelemmel kísérni és figyeltetni.

Ezért a figyelés eredményeinek írásos formában történő gyűjtésére kartoték rendszerű nyilvántartás készült, amely szerint a nyilvántartásban szereplő személyek közül bárki más területre költözik, a kartotékokat a járás területén belül futár útján, a járás területén kívül

a kapitányság útján „ szigorúan titkos” jelzéssel a területileg illetékes órs részére meg kell küldeni

A „ kísérőjegy „ a rendőrség jóvoltából 1958-ig (de van információ, hogy 1970-ig) mindenkit követett. Nem volt előnyös tovább tanulásnál, munkavállalásnál, társadalmi beilleszkedésnél.

Két három év a táborok poklában, az elképzelésnél a valóság borzalmasabb volt . Az amnesztia után vissza kellett illeszkedni a polgári életbe. A különböző korosztályoknak más és más volt a lehetősége:

Nagyszüleink korosztálya : a 60-70 év feletti korosztály teljes anyagi, erkölcsi és társadalmi egzisztenciáját elvesztve, csak arra gondolhatott, hogy életük hátra lévő részét tisztességgel leélve, megpróbálni, az elorzott vagyonkából vissza szerezni amit lehet. (*Nagyapám 1958-ban – ha igen lelakott állapotban is – vissza kapta Kunmadarason a házát- minden egyéb oda veszett)*

Szüleink korosztálya : (40-50 évesek,) Középkorúak. Családosok. Derékba tört életpálya, egzisztencia, kilátástalan jövő , és ott a család. Feladat : munkát kell keresni, a gyerekeket fel kell nevelni. Bizony ez nem kis feladat.

Megjegyzés : *Kunmadarusról 195., november 9-én , és 1953. január -6-án összesen 206 főt 63 családot internáltak. Az amnesztia után a hatvan családból 34 család nem mehetett hazánkba mi sem a Kenyeres családok.*

Legtöbben a gazdaságban maradtak dolgozni. A Borsósi Állami Gazdaság állattenyésztésének és növénytermesztésének elismert dolgozói lettek a kunmadarasi - „ kulákok” - köztük nagyapám,.édesapám, nagybátyám, unokatestvéreim és az ott lévő szélesebb rokonságom . A mezőgazdasághoz értettek, de ahhoz nagyon. (Édesapám a Hortobágyi Állami gazdaságból – mint ellető gulyás 1974- ben ment nyugdíjba , felnevelt négy gyereket, köztük engem.)

Felnövekvő korosztály : (15-30 év) tovább nem tanulhatott, munka nem volt, a jövő kilátástalan.

Mégis sokan – több tíz éves késéssel – 40-50 éves korukra – fejezték be esti vagy levelező tagozaton a tanulmányaikat és kemény munkával teremtettek maguknak egzisztenciát : bizonyítva, hogy a deportálás dacára nem tartoznak a „ semmi emberek „ közé.

15-év alatti korosztály : ennek a korosztálynak a beilleszkedése, társadalmi boldogulása ha nem is könnyebb de gördülékenyebb volt.

25 év : Keresztállítás a Kilenclyukú hídnál.

Szalai Csaba : Nyomoztak a sínkereszt után. :

A rendőrség ugyanis – mint mondja - nyomozni kezdett néhány méter eltűnt 34,5 Kg/m „ C „ rendszerű sín után eredve, megsejtven, hogy abból sajátos, múlt bélyegző, ítélet hirdető alkotás készül. Belső vizsgálat is indult. Gőzerővel. Ez a sínféleség már akkor sem volt használatos, ócskavasként tartották nyilván. Debrecen és Füzesabony között egyébként még 20 kilométernyi beépíthető „ jó „ sín hevert tartalékként, de ez a pár méternyi eltűnt ócskavas szál mégis felbőszítette a visszamaradt politikai erők egy -két feléledő, kihullott fogú rinocéroszát.

Nem a sín, a kereszt szúrta a szemüket. Végül feladták : a tettes ismeretlen megjegyzéssel. Az ügy kihuny.

Közölhetem : a síndarabot nem ellopták : ajándékként kapta meg az internáltak első életre keltők bátor szövetsége. Egy még bátrabb pályamestertől.

15. év : Egyesületünk megalakulása (1990.)

A kereszt elhelyezésétől egyenes út vezetett a Hortobágyi Kényszermunkatáborokba Elhurcoltak Egyesületének megalakításához.

Az Egyesületünk célja : (legnagyobb civil szervezet, 1000 tag, állami támogatást nem kap !)

1. **Érdekképviselő** : pl. nyugdíj rendezés .
2. **Segélyezés** _nyugdíj kiegészítés,temetkezés stb.
3. **Emlékek megőrzése** :
 - Emléktáblák, kopjafák elhelyezése
 - Kiadványok készítése : filmek, könyvek

- Legutóbb megjelent könyv: Apatini illés Ferenc : Túléltük. címmel a tedeji internálótábor történetéről
- Lukács József : Könyv és film a kónyai táborról Csonka Délibáb címmel. A film a youtube csatornán folyamatosan megtekinthető, a TV is vetítette.
- Egyesületi kiadványok :
könyvek : 60 év 1950-2010.II.kiadás.- 60 év szabadság ? amnesztia 1953.
Filmek : Út a semmibe, dokumentum film - Nyolc részes Oktató film.
- **Megemlékezések és koszorúzások szervezése :**
- **Koszorúzás halottak napján : útvonal :** Tiszafüred -- Egyek –Polgár – Hajdúnánás- Debrecen - Balmazújváros - Nagyhegyes – Hortobágy a- Nádudvar – Tiszaszentimre –Tiszagyenda – Kunmadaras. Az emlékhelyeket a települések – mert történelmük egy része - rendben tartják, gondozzák
- **Élő történelem óra.** Egyesületünk újabb tevékenysége.

Célunk : A deportálásban érintett településeken, megemlékezések történjenek, emlékhelyek létesüljenek, emléktáblák, kopjafák stb. legyenek elhelyezve . A hortobágyihoz hasonló deportálások még egyszer ne történjenek meg. Különösen fontosnak tartjuk, hogy a fiatalság is megismerje történelmünk ezen időszakát !

Az élő történelem óra felvetődő kérdései.

60 év után miért nem tud a kényszermunkatáborokról a széles nyilvánosság ?

1./ Ki tudott róla ?

Az információval rendelkezők száma akár több százezres is lehet.

Összességében a megrendelők százas száma (MDP.KV.PB.AVH. stb.) a végrehajtók ezres a deportálásokkal érintezőké több tízezres nagyságrendű. A Hortobágyra hurcoltak embertelen sorsával személyesen, vagy iratokon keresztül több ezer funkcionális, párt illetve állami alkalmazott szembesülhetett Több tízezer embernek pedig személyes élménye volt a történelekről.

2./ Ki a felelős ? A személyiségi jogok jobban védik a verekedős ávóst mint akit megvert

3./ Ki hajtotta végre ? A Moszkvából irányított moszkoviták és az általuk kiválasztott (önként vagy kényszerített) saját nevelésű kommunisták. Akik aztán – gyerekeikkel együtt mint a munkásmozgalom régi harcosai- élvezték a Kádár rendszer előnyeit. (továbbtanulás, munkahely stb).

4./ Történt-e rehabilitáció ?

Volt rehabilitáció 1953-ban, 1956-ban és 1962-ben. De csak a párt és munkásmozgalmi emberek között, az „ elvtársak „ egymást rehabilitálták. (pénz, lakás, állás, szanatórium stb.)

A Rákosi éra kárvallottait soha sem rehabilitálták. **Az 1962 . évi MSZMP: VII. kongresszusa nagyon szerényen csak „ HIBÁNAK „ minősítette.**

5./ Miért van (volt) ez a nagy társadalmi csend ?

a./ Az egykori deportáltak két tilalmat kaptak az amnesztiával :

Írásban : hogy hova mehetnek és főleg, hogy hova nem mehetnek

Szóban : Önökkel törvénysértés történt, felejtsék el és ne beszéljenek róla !

- A kitelepítettek nem felejtettek, de nem is adták tovább Hortobágy emlékét
- a kitelepítés emlékét családi körben is zárójelben igyekeztek tartani
- ingó és ingatlan vagyont nem kérhettek vissza
- a saját egzisztencia megteremtése az élet feltétele volt, amit egy „ hortobágyi „ múlt nem segített elő.
- a családfők nem kívánták ezzel terhelni utódaik érvényesülési lehetőségét, ambícióit. (Nagy Imre temetéséig én sem beszéltem a gyerekeimnek erről)
- A Kádár rendszer sunyi kacsintása . Felejtsék el, de azért mi tudjuk ! **A rendszer elérte, hogy évtizedekig nem beszéltünk róla, márpedig amiről nem beszélünk azt elfelejtjük, és amit elfelejtünk az nincs is !**
- Az egészzet elfedte Kádár János - akkor divatos -zöld lódenkabátja

b./ **1995. évig az iratok nem voltak kutathatók ! (ma sem mindenkinek)**

c./ **A politikusok nem tudnak belőle politikai tőkét csinálni. A politikusok választástól választásig küzdenek a hatalomért. Nem államférfiak. Ma már vannak jó példák is. A rendszerváltás óta 2010-ben először volt, hogy Rétvári Bence személyében országgyűlési képviselő és dr.Semlyén Zsolt miniszterelnök helyettes Egyesületünk rendezvényein emlék beszédet tartottak. dr.Semlyén Zsolt írta ünnepi kiadványunk a „ 60 év „ előszavát. Annak meg csak örülni lehet, hogy Varga Mihály államtitkár felvállalta a füredkócsi emléknepok fővédnökségét .**

d./ **A MÉDIÁK hozzáállása pedig (tv, rádió, sajtó stb.) idézve az egyik országos napilap főszerkesztőjének leveléből : NINCS HÍRÉRTÉKE!**

6./ **Az eseményeknek társadalmi (értelmiségi) megítélése :**

- **fasizmus : (Hitler,Mussolini, Szálasi) megélte, személyes tapasztalat !**
- **kommunizmus –(Sztálin,Kun Béla) Szu. belügy, lehet, hogy jó de ott van és nem itt**
- **Rákosi éra embertelenségei (1962. VII. MSZMP. kong : hiba ?))**

7./ Kárpótlás. A dolgok természetéből adódóan tisztességes kárpótlásra már nincs idő, és lassan nincs kinek ! A Hortobágyon a táborban született legfiatalabb „gyerek „ is hatvan éven feletti! Egyesületünk vizsgálata szerint 75-év feletti sorstársaink nyugdíja 60-70 ezer Ft/hó. (főleg nők)! A tisztességes nyugdíj kiegészítés – a hátralévő néhány évre – gesztus értékű lenne. Talán erkölcsileg sem lenne rossz.! (A deportált 10.ezer emberből jó ha 1500 fő a kunmadarasi 206 főből 18 él.)

A kárpótlás a ma még élők számára normális életfeltételt teremthetne. A felemásra sikerült kárpótlás során a valós értékek vajon hány %-át kapták meg a deportáltak?

Történet : „ Középkisgazdák voltak a szüleim, volt 25 holdjuk. Ketten voltunk testvérek, van egy öcsém. Volt ugye 25. kat. .hold, meg jószágunk volt nagyon sok: 50 db. birka, 4 fejős tehén, 2 hasas üsző, 4 ló, és volt még vagy 150 db aprólék is. Kint éltünk a karcagi határban , ott volt a tanya. Nagyon szép új tanya volt, ami megfelelt a mai kornak is, úgy volt építve ugye, hogy mindenestől jól legyen. Mert anyukáék...építették a tanyát, úgyhogy nem volt régi tanya, nagy palatetős tanya volt.) **Kárpótlás** : Talán kaptak 500.600 Ft kárpótlási jegyet ! A valós vagyon értékek vajon hány %-át kapták meg ? Ez a család nem azért volt jómódú, mert sok földet örökölt, hanem mert sokat dolgozott és takarékosan élt. Nyilván kulák lett, aztán Tsz. tag .és résztvevője volt egy világhírű magyar mezőgazdaság létesítésének. A Tsz. megszűnésével munkanélküli lett ,azaz agrár proletár .

8./ Bosszúállás... Jól hangzik, de nem szabad. Bosszú állásról szó sincs, de azért nevezzük meg a hóhérokat . . A deportálás országos szintű szervezőinek neveit azért soroljuk fel : Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Farkas Mihály, Révai József, Kádár János, Friss István, Péter Gábor, Házi Árpád, Garasin Rudolf. (ez utóbbi a Szovjetunióból tért haza mint Gulág szakértő, úgy is tevékenykedett ott is, itt is.)

Történet : 1952. év első negyedében volt Rákosi születésének 60. éve. A községi tanács VB. úgy döntött, hogy annak tiszteletére az első negyedév végére az éves adó és beszolgáltatást 50 %-ra teljesíti. Sorra szedték a kulákokat. Többek között a 72 éves öreg gazdát is felhívták a tanácsházára. Január volt az Öreg kucsmában és nagyujjasban érkezett. a szobába meleg volt, vaskályhával fűtöttek. Üljön le ! szót a regula ! Hova ? Szék az nem volt. Ejnye de kényes, oda a kályha mellé a padlóra ! Hát bizony 120 kilóval nagykabátba a forró kályha mellé olajos padlóra leülni ? Nem kis teljesítmény ! Azért van itt, vagy kifizeti az első félévi adókat és beszolgáltatást, vagy kiugrik az erkélyről ! mondta a tanács képviselője. Nem volt mit tenni ! Az Öreg megszegyenült hazament és otthon nem, beszélt róla senkinek. A tanács képviselője – később munkásmozgalmunk régi harcosa – sem beszélt otthon, hogy megizzasztottam az Öreg kulákokat. Valahogyan csak kiderült. Ma már mindketten meghaltak, de az unokák, még inkább dédunokák élnek és familiáris kapcsolatot létesítettek. Előítélet nélkül boldogok Az élet ilyen. Kérdés : Akkor szabad bosszút állni az unokán ? Rákosi elvtársék bizony megtették !!! (még az unokákat is X-es származásúnak vették .) Mi egykori deportáltak ennél különbek vagyunk !!!

Történet : 1952. őszén egy 18 éves kulák lánynak – munkásmozgalmunk régi harcosa. patkós csizmával szétaposta a lába fejét, mert nem tudta megmondani, hogy az apja hova rejtette el a búzákat . Sántán dolgozta le az életét. Hortobágyon is volt. Férje halála után most összesen 70 ezer Ft a nyugdíja. Kérdés : lehet-e sorstársunkat az elrontott életéért eléggé kárpótolni ? Ha lenne rá politikai akarat akkor sincs már rá elég idő. Meg kell jegyezni: Ez az asszony ma is fél : nem mer részt venni a rendezvényeinken és nem mondja meg a lábát szétapósó pribék nevét sem .

9./Bocsánat kérés : nem tartozik a bocsánatkérés kategóriába. Nem is kért senki. Lassan nincs is kitől bocsánatot kérni .

10./ Megbocsátás .. Tízezer ember nevében nem lehet megbocsátani . Megbocsátunk ? Ki bocsájt meg kinek és kinek a nevében ?

Őseim és rokonságom nevében nincs jogom megbocsátani !Őseim büszkék voltak, református , redemptus kun paraszt mivoltukra. Nem azért voltak jómódúak , mert vagyonokat örököltek, hanem mert sokat és jól dolgoztak ,takarékoskodtak. Ezért minősültek – a korabeli politika szerint - kulákoknak A kulák pedig a népi demokrácia ellensége. Ezért deportálták őket Hortobágyra „ önként vállalt kényszerlakhelyre „ !

Nincs jogom nagyszüleim nevében megbocsátani. Ők végigküzdöttek két világháborút, egy gazdasági válságot mégis szívósan talpon maradtak . A hortobágyi deportálással a teljes anyagi, erkölcsi és társadalmi egzisztenciájukat elveszítették. Csak egyre gondolhattak : életük hátra lévő részét, a körülmények adta lehetőségek között , tisztességesen leélni és talán még valamit visszaszerezni az elorzott vagyonkából.

Nincs jogom szüleim korosztálya nevében megbocsátani. Szüleim korosztálya végig küzdött egy világháborút, családot alapított és kezdte annak anyagi és egzisztenciális feltételeit megteremteni. Mindez a deportálással derékba tört ! Kicsi újrakezdési lehetőséggel , munkát kellett keresni és becsületes munkával felnevelni a családot.

Nincs jogom a felnövekvő (15-30 éves) korosztály nevében megbocsátani. Tovább nem tanulhatott, elhelyezkedni nem tudott , különösen 1958-ig amíg a „kísérő jegy „ a rendőrség jóvoltából mindenkit követett. Sokan több tíz éves késéssel 40-50 éves korukra fejezték be tanulmányaikat és teremtettek egzisztenciát.

Nincs jogom a 10-15 év alatti korosztály nevében sem megbocsátani, bár jövőbeni beilleszkedésünk, talán problémamentesebb volt. Az általános iskolát a hatvanas évek elejére fejezték be,és az „ aki nincs ellenünk az velünk van „ hazug jelszó alatt lehetővé vált a tanulás és a beilleszkedés Az elért szakmai és egzisztenciális eredmények, szembeszéllel dupla energiát igényeltek, és akkor is ajánlatos volt hallgatni . Hallgattunk a család előtt is !

Változatlanul nem volt jó ajánló levél a „hortobágyi” múlt, amit a kísérő jegy nem hagyott elfelejteni (1974-ben politikailag megbízhatatlannak minősítettek,és három gyerekkel az utcára raktak .)

Úgy éreztük, hogy másodrendű állampolgárok vagyunk ! A Hortobágyi deportálás mindenkiben nyomot hagyott, ma is kísért. Lehet ezt kárpótolni ?

Közel 75 éves koromban most érzem át apáink, nagyapáink érzésvilágát : mit éreztek, ? mit éreznék ? és mit éreznénk , ha éjfél után ébresztő lenne és két lepedőbe összecsomagolva irány : a nagy semmibe ! Vajon mit csomagolnánk az útra ?

Bízunk hozzá, hogy a múlt nem lesz jelen és jövő ! Eljön az idő és vele a sokat emlegetett polgári demokrácia.

Addig Egyesületünkben tesszük a dolgunkat! Reméljük eredményesen!!

Bízunk benne !

Egyesületünk neve : Hortobágyi Kényszermunkatáborokba Elhurcoltak Egyesülete

Addig is Az Egyesületünk honlapja : www.hortobagyideportaltak.hu

Az Egyesület email : info@hortobagyideportaltak.hu

Emlékezzünk, emlékeztessünk és koszorúzzunk.

Berekfürdő, 2016. április.20.

Dr. Kenyeres Imre

(Hortobágy – Borsós internálói tábor)